

شورای جهانی صنایع دستی

تأسیس شورای جهانی صنایع دستی در سال 1964 میلادی ...

تأسیس شورای جهانی صنایع دستی در سال 1964 میلادی

شورای جهانی صنایع دستی در سال 1964 میلادی تأسیس گردید و در این روز به عنوان روز جهانی صنایع دستی اعلام شد. در مجمع آسیایی این کشور نزدیک به 20 کشور آسیا و اقیانوسیه عضویت دارند و همه ساله اجلاس آسیایی شورای جهانی صنایع دستی در نقاط مختلف این بخش از کره زمین برگزار می شود. در سال 1369 شمسی نیز ایران میزبان این شورا بود و نمایشگاه صنایع دستی داخلی در شهر اصفهان پذیرای میهمانان شرکت کننده در این مراسم بود. در همین دوره ایران به عنوان مسئول صنایع دستی بخش غرب آسیا انتخاب شد.

شورای جهانی صنایع دستی:

با تأسیس سازمان ملل متحد، محافظت از میراث‌های فرهنگی بشری بر عهده "یونسکو" یا "سازمان تربیتی - علمی و فرهنگی ملل متحد گذاشته شده است:

از سال 1964 میلادی با تأسیس "شورای جهانی صنایع دستی"، در قالب یکی از ارگان‌های وابسته به یونسکو، صنایع دستی و سنتی به صورت بخشی از حیات فرهنگی - اقتصادی ملل مورد توجه قرار گرفت.

در بدو امر، شورای جهانی صنایع دستی با شمار محدودی از اعضا کار خود را آغاز کرد و در حال حاضر، 90 کشور جهان راتحت پوشش دارد. دبیرخانه آن در شهر آمستردام کشور هلند قرار دارد. مهمترین هدف‌هایی که این شورا، به عنوان یک ارگان غیر انتفاعی غیردولتی قائل شده است عبارت اند از:

1- تشویق، کمک و راهنمایی صنعتگران دستی و همچنین بالا بردن سطح اطلاعات تخصصی و حرفه ای آنها با توجه به زمینه های متفاوت فرهنگی موجود در هر یک از کشورهای عضو.

2- حفظ و تقویت صنایع دستی و تجلی آن به صورت رکن عمده ای از حیات فرهنگی ملتها.

3- ایجاد همبستگی میان صنعتگران دستی سراسر جهان.

از هر کشور تنها یک سازمان می تواند به عنوان نماینده صنعتگران آن کشور، به عضویت شورا درآید و سازمان صنایع دستی ایران از سال 1347 به عنوان ارگان مسئول متولی صنایع دستی کشور به عضویت شورای جهانی صنایع دستی درآمده است.

مهمترین منبع تأمین هزینه های شورا، کمک سالانه کشورهای عضو است که به عنوان حق عضویت پرداخت

می شود. ارکان عمده شورا عبارت است از: مجمع عمومی و هیأت اجرایی. شورای جهانی صنایع دستی علاوه

بر مجمع عمومی دارای پنج مجمع منطقه ای برای آسیا و اقیانوسیه، آفریقا، اروپا، امریکای شمالی و امریکای جنوبی است که در رأس

هر يك از آنها يكي از معاونان شوراي جهاني صنايع دستي قرار دارند. مجامع عمومي هر دو سال يك بار و مجامع منطقه اي به طور سالانه در يكي از كشورهاي عضو تشكيل جلسه مي دهند و طي آن درباره موضوعاتي كه قبلاً از طريق تماس دبیرخانه شورا با اعضا در دستور كار قرار گرفته است بحث و گفتگو مي شود.

سایر فعالیتهای شورا برای رسیدن به اهداف یاد شده عبارت است از:

1- ایجاد ارتباط با سایر سازمانهای بین المللی و استفاده از کمکهای آنها نظیر یونسکو، برنامه عمران ملل متحد (یا برنامه توسعه ملل متحد) (U. N. D. P) و بانک جهانی

2- ارتباط و مذاکره با اتحادیه های اقتصادی بین المللی نظیر جامعه اروپا (E. C)، درباره تعدیل حقوق گمرکی و ایجاد تسهیلات برای ورود صنایع دستي از کشورهای آسیا، آفریقا و امریکای لاتین

3- فراهم کردن زمینه و ایجاد ارتباط برای مبادله کارشناس و کارآموز میان کشورهای عضو

4- برگزاری کنفرانسها، سمینارها، نمایشگاههای بین المللی صنایع دستي

5- تهیه و انتشار کتب و گزارشهای تخصصي و همچنین نشریه خبري كه حاوي رویدادهای گوناگون صنایع دستي در سطح جهان است

در مجموع، مهمترین نتیجه ای که از تلاشهای جهانی صنایع دستي حاصل شده است، جلب توجه ملتها نسبت

به اهمیت فوق العاده صنایع دستي در زندگی فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی ملتهایشان است. همچنین از طرف شورا روز 10 ژوئن (20 خرداد) به عنوان روز جهانی صنایع دستي تعیین شده است.

تعریف صنایع دستي:

صنایع دستي چه در بیان عادي و چه در اصطلاح فني مفاهيم متعددي دارد، به این معنا كه گاه، حاكی از نحوه ساخت كالاست، مانند "دست ساز" و گاه بازگو كننده ویژگی هر محصول است، مانند "محصول دستي هنري" و

در مواردی نیز، حاكی از منطقه جغرافیایی تولید است؛ نظیر "صنایع دستي روستایی". در "دائرة المعارف بریتانیکا" آمده است: صنایع دستي به آن گروه از صنایع گفته می شود كه مهارت، ذوق و بینش انسان در آن

نقش اساسی دارد.

صنایع دستي در "لغت نامه دهخدا" عبارت است از آنچه كه با دست ساخته می شود، از قالی، پارچه و ساخته های فلزي و ... و در "فرهنگ معین صنعتیایی است كه دست در آن دخیل باشد، مانند پارچه بافی و قالی بافی. بنابراین، صنایع دستي به آن گروه از صنایع اطلاق می شود كه تمام یا قسمت اعظم مراحل ساخت فرآورده های آن، با دست انجام شده باشد و در قالب فرهنگ و دیدگاههای قومی آنان، بینشهای فلسفی، ذوق و هنرافراد هر منطقه، ساخته و پرداخته می شود.

صنایع دستي ایران:

از زمانهای بسیار قدیم، ایرانیان توانا به امور کشاورزي و دامپروري دائماً اشتغال داشته اند. ویژگیهای آب و هوایی و موقعیت جغرافیایی از يك طرف، و هوش سرشار ایرانی و قدرت خلاقیت و ذوق و سلیقه هنرمندان از طرف دیگر، جایگاه برجسته ای را، بخصوص برای کشور ما، در محصولات صنایع دستي موجب گشته است.

پذیرش مذهب اسلام در ایران، در دهه های آخر قرن هفتم بعد از میلاد، موجب شد محتوای اصیل فرهنگ و هنر ایرانی با ارزشهای اسلامی آمیخته و صنایع دستی ایرانی با محتوای غنی تر و محبوب تر و مردم پسندتر شکفته شد و نشو و نما یابد.

براساس آخرین تعریف صنایع دستی ترکیبی است از هنر و حرفه که در این فرآیند، از مواد خام محلی استفاده

می شود و مراحل اصلی تولید با دست و ابزار و آلات دستی انجام می شود و هر محصول استعداد هنری و خلاقیت فکری و فرهنگ قومی سازنده را منعکس می کند. اصولاً صنایع دستی، بازتابی از تاریخ و تمدن هر

قوم و ملت از دیرباز تاکنون می باشد.

ویژگیهای زیر را می توان برای صنایع دستی برشمرد:

1- مراحل اصلی تولید با دست و با ابزار و آلات دستی انجام می شود.

2- حضور موثر خلاقیت انسان در تولید و شکل دادن محصولات، از طریق طراحی های گوناگون و راههای انجام آنها.

3- صنایع دستی بخصوص در مناطق روستایی یکی از عوامل مکمل اقتصاد کشاورزی است.

4- نقش مهمی در انتشار فرهنگ و سنن مناطق مختلف کشور دارد.

5- محصول دست هر صنعتگر با سادگی از محصولات مشابهی که با صنعتگر ماشینی ساخته شده است قابل تشخیص است.

6- صنایع دستی از صنایع ملی غیروابسته است که به هیچ وجه نیازمند ابزار و وسایل چندان پیچیده و سرمایه زیاد و کارشناس و متخصص خارجی نیست.

7- صنایع دستی با ویژگیهای خود به دو دسته شهری و روستایی شایان تقسیم است.

8- مواد محلی و بومی، مواد خام اصلی آن آثار است

9- قابلیت انتقال در نسلها (از نظر فنی)

چشم انداز صنایع دستی ایران

صنایع دستی ایرانی براساس فن ساختار و فرایند آن بدین گونه طبقه بندی می شوند:

1- بافت کفپوش. 2- منسوجات دست بافت. 3- قلابدوزی، گلدوزی (دوخت تزئینی). 4- بافندگی. 5- چاپ سنتی پارچه. 6- نمد بافی. 7- سرامیک و سفال. 8- شیشه گری. 9- چرمسازی و پوست. 10- فلزکاری و آلیاژ. 11- کنده کاری، مشبک کاری و حکاکی بر فلز و آلیاژ. 12- سنگ بری و سنگ تراشی. 13- چوب تراشی. 14- ظریف کاری چوب و پرداخت آن. 15- خاتم کاری، نقش بر چوب. 16- حصیر بافی. 17- تزئین با چوب. 18- کار موزاییک. 19- کاشی کاری. 20- ملیله دوزی و سرمه (سوزن دوزی). 21- مینا کاری. 22- هنرهای ظریف. 23- جواهر.

خلاصه مصاحبه با آقای حسین یآوری عضو هیئت سازمان صنایع دستی:

1- سوال: چند نوع صنایع دستی در ایران ساخته می شود؟

جواب: در میان ملل، جمهوری اسلامی ایران مقام اول را از نظر تنوع هنرهای صنایع دستی دارد. براساس آخرین تخمین، هنرهای دستی ایرانی در واقع به علت تنوع آب و هوا و وسعت جغرافیایی، فرهنگها و زیر فرهنگهای متنوع در 24 گروه و 154 نوع دسته بندی می شود. شاهد مثال آن در زمینه بافندگی (است که) بیش از 30 نوع مختلف گلیم و 32 نوع مختلف گرہ در ایران استفاده می شود. در کل تمام کارهای دستی عموم دنیا در ایران تولید می شود در حالیکه فقط صنایع دستی خاصی مانند خاتم، مصنوعات چوب و استخوانی. منحصرأ متعلق به ایران است.

2- سوال: قدمت صنایع دستی در ایران چقدر است؟ و قدیمی ترین کارهای دستی ایران چیست؟

جواب: قدیمی ترین صنایع دستی ایران به (ظروف گلی و سفالی است که قدمت آن به 6000 سال پیش بر می گردد. بعد از سفالگری، بافتن فرشهای پازیریک (Pazirik) در بین کار(های) دستی قدمت دارد. که براساس گفته پروفیسور Rodanco از موزه آرمنیائز سن پترزبورگ قدمت پازیریک به 2500 سال قبل بر می گردد

که پازیریک سمبول تاریخ و نشانه تعلق بافت فرش به ایران است. علاوه بر این کارهای فلزی روی مس در ایران به 5000 سال قبل از میلاد بر می گردد.

غیر از فرش گلیم و سفال، می توان انواع دیگری از کارهای دستی مانند سرامیک، حکاکی فلزی، کارهای شیشه ای، کارهای فلزی، سوزن کاری را به عنوان هنرهای دستی ایرانی متذکر شد.

3- سوال: حجم مصنوعات هنرهای دستی که به بازار عرضه می شود چه مقدار در سال است؟

جواب: از آنجایی که قسمت اعظم کارهای دستی در خانه های روستایی یا عشایر تهیه می شود نه در کارگاهها، تعیین دقیق آن امر نسبتأ مشکلی است. اما تخمینأ 4 میلیون متر مربع در سال در ایران فرش تولید

می شود و نیز 5 میلیارد ریال ارزش سالانه سایر کارهای دستی می باشد. و حدودأ 10 - 8 میلیون نفر در

این زمینه به عنوان شغل اصلی یا شغل دوم مشغول به کار می باشند.

4- سوال: چند درصد کار هنر های دستی ایران در کارگاهها تولید می شود؟

جواب: به جز فرش، حدود 10 درصد هنرهای دستی یا در کارخانه ها یا در کارگاهها ساخته می شوند. البته این مزایایی دارد اما از طرفی قطعأ خلاقیت را کاهش می دهد در جایی که خلاقیت يك عامل کلیدی برای موفقیت در این زمینه است.